

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Horočina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Kmetijske strokovne organizacije.

Dne 15., 16. in 17. avgusta je zboroval v Ljubljani kongres slovenskih strokovnih organizacij. Naš list kot kmetsko glasilo ne more tega kongresa prezreti, kajti tudi na naslov kmetskega stanu se je izrekla marsikatera tehtna beseda, ki bi morala odpreti oči nam kmetom in nas vzpodbuditi, da počnemo misliti na ustanovitev strokovnih t. j. popolnoma stanovskih društev.

Državni poslanec dr. Ravnihar je v tem oziru imel jako lepo predavanje o splošnem položaju na Slovenskem in o gospodarskem razvoju slovenskega naroda. Naša zgodovina je zgodovina kmetškega ljudstva, ki je že davno hotelo z uporabi se osvoboditi tlačanstva graščakov in drugih mogotcev. V letu 1848. se je tudi slovenski kmet postavil na lastne noge in je postal narodu najtrdnjša opora. Zadrugištvo ga je osvobodilo tujega kapitala, toda danes je denarnih zadrug že preveč, ker mnogo jih ni ustanovljenih iz gospodarske potrebe, ampak iz politično-strankarskih ozirov. Kmetška posestva so zdaj prezadolžena, ker imajo preveč prilike, zadolžiti se.

A vendar je slovenski kmet še danes najglavnejši činitelj vsega našega javnega življenja, kajti 75,4% naroda je poljedelec! Dobro gmočnost ustvarja trgovina, obrt in industrija; teh pa imamo premalo, zato obvladuje v obmejnih krajih nemški trgovec in obrtnik slovensko prebivalstvo kmetskega stanu.

Kmetški stan se premalo gospodarsko razvija, zato sili njegov naraščaj k industriji in najhujše zlo je pri tem izseljevanje, ki nam napravlja ogromno škodo. Z izseljevanjem izgublamo cvet ljudstva, najboljše in najčvrstejše sile, ki hodijo kot sužnji tlačani velikemu kapitalu na Nemško in v Ameriko. Zato bi bilo treba Slovencem več trgovine in več industrije, kajti industrijalna politika ne izključuje agrarne, marveč jo dopolnjuje. Poljedel-

stvo uspeva prav dobro tam, kjer ni industrije.

Ena najbližjih in poglavitnih socialnih naših nalog je: **rešitev problema našega malega in srednjega kmetskega posestnika**. Iz tega se je rekrutiralo naše meščanstvo in naša inteligenca. Še danes črpamo iz njega svežih svojih sil. Našo mejo na Koroškem, Štajerskem in na Primorskem straži kmet. Na njem je, da brani in čuva rodno grudo, on s svojo maso reprezentuje narod slovenski. Naj pride ta v tuje roke, tedaj moramo v svoji bilančni knjigi računati z nenadomestljivo izgubo. To grudo ne samo obdržati, ampak izgubljeno skušati pridobiti nazaj — mora biti prva zapoved vsakemu narodu. Lastninska pravica do grude odločuje o mejah doh. naroda. Domovina!

Vidimo torej, kako važno je prav za nas Slovence kot narod poljedelcev kmetsko vprašanje. Tem važnejše, ako se pripravljamo na industrijalizacijo, ko bo kmet moral že biti usposobljen, da zadosti vsem zahtevam in potrebščinam industrijalnega življenja narodovega, ko bo moral misliti na najintenzivnejšo izrabo prirodnih sil. Spoznavanje teh sil s pomočjo tehnike in kemije, uporaba stroja v poljedelske svrhe, uvidevanje važnosti najrazsežnejše zadrugne organizacije — te naloge čakajo tudi našega poljedelca. **Zato pa, če kdo v našem narodu, potrebuje kmet naš lastne strokovne organizacije.**

Socialna demokracija, ki je znala izbornu organizirati industrijalno delavstvo, je zama poskušala, pod svoj prapor priklicati poljedelca. Temeljna misel socializmu, da je odstraniti zasebno lastnino kot temelj sedanega družabnega reda in vpejati skupno lastnino kot temelj novemu družabnem uredu, ta misel, ki je tako vabljiva za brezimnega delavca, je ostala povsem nerazumna poljedelcu. Vsak poljedelec je nekaj kapitalista in nihče ni tako ljubosumen na svojo nepremično in premično posest kakor on. Recite danes kmetu, pa naj bo še tak revež in zadolžen čez glavo, da se priklopi stranki, ki ima namen, podružabiti proizvodjalna sredstva,

javno organizirati produkcijo ter javno razdeliti dobra — zavrnil vas bo kot bitje z druge neznane zvezde. Nemški socialist David priznava, da gospodarska načela, ki veljajo za veliko industrijo, ne veljajo tudi za poljedelstvo. Obratni stroški za veliko produkcijo pri poljedelstvu se stopnjujejo, brž ko se preide k intenzivnemu obratovanju, pri industriji ravno nasprotno.

Vodja francoskih socialistov Jaurès pravi: »Zemljišče kmeta je kos njegovega življenja. Na njem je stala zibel, ono leži blizu pokopališča, na katerem počivajo njegovi starši in na katerem bo počival enkrat sam. In iz prostora pod lipo pred hišo lahko vidi cipreso, ki bo senčila njegovo zadnje spanje. Kmetovo zemljišče je obris in pojem domovine.«

Naš kmetovalec je zadolžen do grla. Prevelika priložnost zadolževanja je naravnost proletarizirala našega poljedelca. V modernem kmetovalstvu nezadostno izšolan, da bi z intenzivnim obratovanjem izrabil svojo posest, na drugi strani pa nezadosten trg, kamor bi razpečaval svoje pridelke, mu skoro onemogoča, da bi dosegel obrestovanje ali celo amortizacijo svojih dolgov.

Smeri, v katerih je iskati rešitev naše male in srednje kmetske posesti, nam kažejo tele pripomočke:

Regulacija hipotekarnega in osebnega kredita (razdolžitve). Hipotekarni kredit naj bi bil nizko obremenjen in neodpovedljiv, vračljiv pa v malih letnih rentah. — Splošna prisilna amortizacija hipoteknega posojila. Ustanovitev deželnih hipoteknih bank, ki naj bi imele monopol za dajanje hipoteknih posojil na kmetška posestva. Najvišja meja hipotekarne zadolžitve; posojilo čez to mejo je osebno. Podlaga osebnega kredita bi bila le osebna spretnost, zaupanje dolžnikovo, produktivnost njegovega premoženja — kakor je to pri trgovcu ali obrtniku. Menico je izključiti, tudi za osebni kredit velja le dolžno pismo. Eksekucija na posestva je nedopustna za osebni kredit. Osebni kredit naj posredujejo Reifeiznovke.

Institucijo nedeljivih in nezadolžljivih rodniških domov in je uveljaviti zakonitim potom. Enako tudi posebno dedno pravo. Kmetijski stan se organiziraj v obliki kmetijskih družb javnopravnega značaja z razsežno socialno - politično agendo. Podpirati je zasebno gospodarska samopomočna stremeljenja in melioračna podjetja. Obligatno zavarovanje proti elementarnim škodam. Zahtevati je reformo strokovnega šolstva. Zadrugištvo je izgraditi do najskrajnejših posledic.

Ako uvažujemo vse lepe misli tega predavanja, moramo priti do zaključka, kako potrebna so nam stanovska kmetijska društva, v katerih bi se kmetje organizirali ter zastopali svoje gospodarske pa tudi javne koristi. Le na podlagi organizacije bi lahko nastala **močna slovenska agrarna stranka, ki bi ne bila od nikogar odvisna in izkoriščana. Može, kmetje, mislimo na to in organizirajmo se!**

Novice z Balkana.

Ali je mir?

V Bukarešti se je sklenil mir in mirovno pogodbo so odobrile Romunska, Srbija, Bolgarija, Črna gora in Grška. A vseeno ne moremo govoriti o miru, kajti Turki dvigajo svoje glave in pustošijo vse od Bolgarov zasedne kraje. Prišli so že do stare bolgarske meje in zasedli so tudi kraje ob Egejskem morju. Ta sramota za evropske velesile, ki so v Londonu sklenile mir med Turki in balkanskimi zavezniki, ne boli prav nič. Čudimo se le Rusiji, ki ne podvzame nobenega resnega koraka, da bi Turčijo zavrnila v prave meje. Listi pišejo, da je naročila svojemu poslaniku v Carigradu, da stori energične korake proti turškemu prodiranju, ker bo sicer odpovedala poslanca in prekinila vse diplomatske zveze s Turčijo. Menda pa tudi iz tega ne bo nič. Bolgarska je preslaba, da bi se mogla zdaj ustavljati Turčiji, in bo še nadalje krvavela. Grška pa igra medtem najbolj čudno vlogo. Dočim zapuša ona mesta, ki jih mora Bolgarom vsled miru v Bukarešti izročiti, obvesti obenem Turke, da zasedejo ta mesta. Pisalo se je že, da je Grška v zvezi s Turško, ko ji gre v škodo Bolgarski tako na roke. Bolgarska je res usmiljenja vredna!

Srbi v novih krajih.

Srbi so pridobili jako rodovitne kraje na Kosovem, ob Vardarju in Bregalnici. V teh krajih gredo že na to, da se uvede racionalno poljedelstvo, zato že pridno ustanavljajo kmetijske zadruge. Prebivalstvo je jako zadovoljno s Srbi kot gospodarji. Srbi prično v novih krajih v jeseni tudi že z organiziranjem Sokolstva in v Skoplju prične v kratkem izhajati velik srbski dnevnik za osvojene kraje. Tudi vojaške nabore je srbska že imela tukaj in bo ustanovila dve novi diviziji. S Črno-

gorci se bodo kmalu pobotali in določili meje. V zahvalo jim bodo Srbi najbrž dali mesti Plevlje in Djakovico.

Nova Balkanska zveza.

Kakor izvemo iz diplomatskih krogov, se vrše med Srbijo, Romunsko, Grško in Črno goro intenzivna pogajanja, da se ustvari nova Balkanska zveza za enkrat brez Bolgarske. Pogajanja so že zelo napredovala in je že projektirana konferenca vseh ministrskih predsednikov balkanskih držav v Beogradu ki naj predpogajanja zaključijo.

Rusija se je odločila za energične korake proti Turčiji.

Kakor se zdi se je ruska vlada končno vendar odločila za najenergičnejše korake proti Turčiji ter je od porte zahtevala, da ustavi nadaljno prodiranje proti Bolgarski in Zahodni Trakiji. Obenem je ruska vlada tudi v Atenah resno nasvetovala, da naj Grška preneha s tajnim podpiranjem Turčije. Zadnja poročila kažejo, da je bila ruska intervencija uspešna. Turška vlada je dala svojim četam povelje, naj izpraznijo svoje postojanke onkraj reke Marice in veliki vezir je rusku veleposlaniku slovesno obljubil, da se vojna ne bo obnovila. Nevarnost, da vpadejo Turki na Bolgarsko in v Zahodno Trakijo, je tedaj odstranjena. Rusija je storila ta korak v soglasju z ostalimi vele-silami.

Odrinsko vprašanje še ni rešeno in vedno bolj se zdi, da se bo rešilo za Bolgarsko neugodno. Celotna Rusija se drži zelo rezervirano, Nemčija in Francija pa sta proti vsakemu ostrejšemu pritisku na Turčijo. Tudi Bolgarska je uvidela, da more rešiti, kar se da še rešiti, samo v direktnih uradnih pogajanjih.

Razgled po svetu

Novi solnograški deželni predsednik.

Za naslednika umrlega deželnega predsednika solnograškega grofa Schaffgotscha je imenovan namestništveni svetnik v notranjem ministrstvu princ Edvard Liechtenstein.

Imenovanje prestolonaslednika.

Cesar je imenoval nadvojvodo Franca Ferdinanda za generalnega inšpektorja celokupne avstrijske oborožene sile.

Nova stranka na Češkem.

V nedeljo se je vršil v Kolinu kongres čeških obrtnih zadrug. Na tem kongresu so sklenili zastopniki, da ustanove posebno »Češko obrtno stranko« in to zaradi tega, ker se sedaj obstoječe stranke ne brigajo za interese obrtniškega stanu.

Nesreča v Pulju.

Pri poskusnem streljanju je v četrtek ob 9. dopoldne eksplodiral voz z municijo.

Trije vojaki so bili ubiti, 4 težko ranjeni, med temi tudi provizorični pristaniški poveljnik viceadmiral Wellenburg, ki je težko ranjen na obeh nogah.

Atentat na hrvaškega komisarja.

Ko se je kraljevi komisar Skerlec v ponedeljek dopoldne vračal iz stolne cerkve, kjer je prisostvoval slavnostni službi božji v proslavo cesarjevega rojstnega dne, je neki dijak ustrelil na komisarja in ga ranil. Baron Skerlec je šel nato še sam v avtomobil in se je dal prepeljati v bolnico, kjer so mu vzeli kroglo in rano obvezali. Atentator je neki Štefan Dojčić iz varaždinskega komiteta, ki je živel zadnje leto v Ameriki v Čikagi. Prišel je v Zagreb, da izvrši ta atentat. Bil je aretiran.

Po atentatu je atentator zaklical: Storil sem, kar je zahtevala čast domovine. Živela Hrvatska! — Štefan Dojčić je doma iz Ljubrega pri Varaždinu in je 23 let star. Na policiji se vede mirno in odgovarja hladnokrvno in točno na vsa stavljenja mu vprašanja. Atentator izjavlja, da mu je poverila to nalogo »Ameriška zveza hrvaške omladine«, ki si je stavila za cilj, umoriti vsakega komisarja na Hrvaškem, ker za komisariat ni povoda in je vsak komisariat samo sramotno ponižanje domovine. — Dojčić je izjavil: Če je moja krogla zgrešila svoj cilj, komisar vendar ne uteče svoji usodi. Sledili bodo drugi atentati, morda od srečnejše roke.

Komisar je ostal v bolnišnici, ker se zdravniki boje, da se pojavijo nova krvavljenja. Sicer pa rana ni prav nič nevarna in bo komisar skoro okreval. Hrvatski listi obsojajo atentat, češ, da je prišel Skerlec na Hrvatsko posredovati za mir in doslej še ni prav nič pokazal kake sovražnosti napram Hrvatim.

Ruska mobilizacija.

Skupna višina izdatkov za ruske vojaške priprave med albansko krizo, všteti spomladno mobilizacijo na gališki meji, znaša glasom računov ruskega finančnega ministrstva 390 milijonov rubljev.

Boj za albanski stolček.

V italijanskih albanskih krogih se širi vest, da bo bodoči albanski knez laški princ, in sicer grof Turinski, ki bo poročil eno nadvojvodinj iz habsburške hiše. V to svrhu se vrše že diplomatska pogajanja med Avstrijo in Italijo. Če se ta pogajanja razbijejo, bo imenovan za albanskega kneza neki nemški princ, ki pa ni v sorodu s habsburško hišo.

Kolera v Bosni.

Iz Serajeva poročajo, da je obolelo v Brčki za kolero 13 oseb, med katerimi je 11 Mohamedancev. Trije bolniki so že umrli, ostali so zelo slabi in je le malo upanja, da bi okrevali. Bakteriološka preiskava je dognala v več slučajih pravo azijsko kolero. Okuženi mohamedanski del mesta v Brčki je popolnoma zastražen z vojaštvom, ki preskrbuje prebivalce tudi z

vodo in živili. Zdravniške oblasti so odredile najstrožje korake, da se omeji kolera na že okuženi turški del mesta.

Grozovitosti vojne.

Na inicijativo mednarodne Carnegijeve mirovne ustanove se je sestala komisija, da nepristransko in neodvisno od političnega gibanja preišče grozovitosti, ki so se zgodile v balkanskih vojnah in gospodarske posledice vojne. Med člani, ki še ta teden odpotujejo na Balkan, se nahaja tudi znani državni poslanec in avstrijski profesor dr. Redlich.

Mirovna komedija.

Mirovnega kongresa v Haagu, ki je bil v sredo odprt, se udeležuje 950 delegatov. Predsednik profesor Delouter se je izrekel za nadnarodno organizacijo sveta v obliki Zedinjenih držav. Delegat Bergius in belgijski senator Lafontaine sta prav naivno konstatirala, da napreduje mirovna misel, ob enem pa sta protestirala proti balkanskim dogodkom.

Avgust Bebel.

V Curihu je umrl dne 13. avgusta v 74. letu starosti voditelj nemških socialnih demokratov, državni poslanec Avgust Bebel. Bebel je bil duša nele nemške, ampak skoro vse evropske socialne demokracije in z njegovo smrtjo je zadel stranko jako hud udarec. Bil je tudi dober pisatelj socialnih spisov.

Dogodki v Ameriki.

Februarja tega leta je izbruhnila revolucija proti tedanjemu mehiškemu predsedniku Maderi. Vstaje je vodil takrat Diaz. Konec te revolucije je bil, da se je moral Madero vdati in da je bil izvoljen za predsednika Mehike revolucionarni general Huerta. Kakor znano, je bil tedaj Madero umorjen, umorjeni pa so bili tudi vsi člani Maderove rodbine, vsled česar Zedinjene države niso hotele priznati Huertovega predsedstva. Okrog priznanja Huerte kot predsednika Mehike se vrti sedaj ves spor med Mehiko in Zedinjenimi državami.

Poročali smo že, da je zahteval Huerta, da ga Zedinjene države priznajo tekom 24 ur. Dasiravno se to glasi, kakor nekaj ultimatum, vendar je upati, da ne bo prišlo do resnejših dogodkov ravno vsled razdrapanosti razmer v Mehiki.

Vročina v severni Ameriki.

Iz New Yorka poročajo, da vlada v Ameriki strašna vročina. V pokrajinah Kansas, Masaua in Oklahoma so se posušili vsi studenci, vodnjaki in vse reke in dovažajo v kraje vodo vojaški vlaki. — Dnevna temperatura znaša 40—50° toplote. Vsi rudniki so ustavili delo, vsa žetev je uničena.

Slovenija

s Spomini na zadnji katoliški shod.

Bližajoči katoliški shod vzbuja v nas spomine na katoliški shod, ki se je vršil pred sedmimi leti. Nekje pod gorenjskimi planinami sta bila župnik in kaplan noč in dan na nogah in nagovarjala z vso strastjo naše može in fante, naj se ja udeležijo shoda. Dobila sta vsled terorizma mnogo obljub; ker so pa naši ljudje vmes tudi praktični, so premišljali, kako bi se izognili tej vsiljeni klerikalni komediji. In tako se je zgodilo, da je bilo tisto nedeljo več mož in fantov brez maše, češ, če grem v cerkev, me vidijo »gospod«. Nekateri so pa imeli bolj občutljivo vest, ti so šli v cerkev, pa so se skrili za orglje, da jih niso videli »gospod« s prižnice. Nekaj jih je pa le šlo v Ljubljano, ki pa niso po svojem povratku vedeli ničesar drugega povedati, kakor, kako so hodili semintja, posebno po gostilnah, kako so pili mrzlo pivo; eden si je nevarno pokvaril s premrzlim pivom svoj vroči želodec. Drugega sadu ni obrodil tisti shod za naše udeležence. V Ljubljano je odšel tudi naš župan, njegova žena pa je priredila v domači gostilni prav živahen ples brez vsake licence, češ, danes smo v svobodi, ker ni doma župana. S ponočnimi vlaki pa so se vrnili naši udeleženci s klerikalnega shoda, in luč v županovi gostilni in glas harmonike in plesni dirindaj, pa neutešena klerikalna žeja, vse to je zvalilo naše »romarje« v gostilno, kjer so se sukali vso noč. Najzgovornejši in najrazposajenejši pa je bil naš Svedec. Pravijo, da je čez sedem let stara pratika zopet dobra. Upajmo, da po preteku teh sedem let naši katoliški možje pohite zopet na »katoliški« shod in se z njega vrnejo z enako »katoliško« vnemo in enakim duševnim razpoloženjem nazaj v svoj planski raj. — Planšar.

s Katoliškemu shodu velja še ena beseda. Vsi oni kmetje, ki se ga bodo udeležili in svoj težko prisluženi denar prinesli v bisago, naj si zapomnijo, da si s tem denarjem sami pletejo vrv okrog vratu. **Ves preostali denar, ki ga bo, kakor pravijo klerikalci, ogromno, se bo porabil za prihodnje deželnozborske volitve!** Volilni sklad klerikalcev je izčrpan, zato so si izmislili shod, za katerega bodo izžemali do zadnjega vinarja vso dežeo, oziroma one, ki so tako neumni, da dajo za ta shod. Nebroj pisarjev piše zdaj noč in dan beraška pisma na občine, denarne zavode in privatnike, naj prispevajo v katoliški sklad, ki je pa le klerikalni volilni sklad. — To sleparijo podpirajo tudi nekateri naprednjaki. Dobro si jih je treba zapomniti!

s Iz seje deželnega odbora dne 18. avgusta 1913. V VIII. činovni razred se pomaknejo deželni uradniki Pihler, Seljan in Erman. — V deželnem kulturnem uradu

se nastavi kot **kmetijski veščak** župan in deželni poslanec Bartol z dohodka — **VI. plačilnega razreda.** (Bartol je izgubil vsled nesrečne spekulacije skoro vse svoje premoženje.) — Za katoliški shod se dovolijo potrebščine iz deželne bolnišnice za 8 rešilnih postaj. — Za avtomobilno tekmovalno vožnjo za Kranjsko - Koroško se je določilo častno darilo. — Alojzij Bučar, paznik v prisilni delavnici, je bil, vrnivši se po večmesečni vojaški službi na jugu monarhije domov, izvedel, da mu je, kakor je neki dnevnik poročal, neki »klerikalni mogotec« zapeljal ženo. Ker je o tem pustil poročati v listu, sklene večina deželnega odbora proti glasu naprednega zastopnika, uvesti proti njemu disciplinarno preiskavo. — Pripravljalni odbor za katoliški shod prosi, da se na deželnem dvorcu razobesijo deželne belo - modro-rdeče zastave poleg cesarske in papeževe, čemur se seveda soglasno pritrdi. Dr. Novak izraža pri tem svoje zadovoljstvo, da se prizna kot deželna zastava belo-modro-rdeča zastava. — Ravnotako se principijalno obljubi podporo za katoliški shod, o katere visokosti se bo sklepalo pozneje in sicer za izdatke, ki jih ima pripravljalni odbor za probujo smisla in za ožvilenje narodnih noš. — Podjetje Czechowiczka toži deželo, mesto in močvirski odbor za doplačilo zneska nad 1.033.000 K. — Deželni odbor se spusti v pravdo. — Vodovod v Žalni bo stal 52.000 K. Obljubi se 30% deželni prispevek proti temu, da tudi država prispeva. — Poljedelsko ministrstvo odgovarja na svoječasno vlogo deželnega odbora, da se bo melioracijski zaklad tudi za vodovode na Kranjskem uporabljal, vsled česar je upati, da se dobi za blejski vodovod tudi 40% podpora. — V vodopravni zadevi med deželnim odborom in Leykam - Josefthal je **ministrstvo razsodilo v prilog Leykam - Josefthal**; sklicuje se na določbo § 71. a) vodopravnega zakona, dočim je deželna vlada, oziroma okrajno glavarstvo opiralo svojo razsodbo na določbo § 71. b) vodopravnega zakona. Sklene se, vložiti pritožbo na upravno sodišče. — Novi cestni zakon je stopil v veljavo. Določi se število odborov, ki odpadejo na posamezne občine v svrhu sestave cestnih odborov. Predlog dr. Novaka, naj se mestom v principu priznata po dva zastopnika, se odkloni. Dan volitve je določen na 14. septembra 1913. — Pritrdi se razširjenju dvorazredne šole v Vrhpolju pri Vipavi v trirazrednico. — Dovolijo se podpore obrtno-nadaljevalnim šolam. Mesta, ki niso še prosila za to podporo, se pozovejo k vložitvi prošnje, izvzamejo se le Zagorje, Idrija, Postojna in Novo mesto, katerim se odreka podpora. — Na vlogo **gledališke komisije** se sklene prepustiti uporabo deželnega gledališča mestni občini ljubljanski, a le proti pogojem, katere je svojčas deženi odbor stavil za prepustitev gledališča Dramatičnemu društvu. — Tovarno v Vevčah se

pozove, da spravi železni most v tak stan, da bo primeren za uporabo kmetijskih voženj.

s **Koritarstvo**. Deželni poslanec Bartol iz Sodražice je hotel v kratkem času obogateti. Kupoval je zemljišča in posestva, toda špekulacija se mu ni posrečila, pri tem je izgubil še celo svoje premoženje in je že nameraval iti v Ameriko. Zdaj ga je pa deželni odbor nastavljal kot **kmetijskega veščaka** z uradniško plačo **VI. činovnega razreda** pri deželnem kulturnem svetu. — Kakšne zmožnosti ima tak špekulant, ki še kmetijskih zemljišč ne zna po njih vrednosti kupiti, ne vemo, šol ima le dva ljudska razreda. Glavno je, da je dežela zopet napravila eno korito za svojega propadlega pristaša in da ga bo redil zdaj denar davkoplačevalcev. In to naj davkoplačevalci mirno prenašajo?

s **Svinjarije**. V Mostah pri Ljubljani je stanoval neki paznik v deželni prisilni delavnici. Pozimi je bil pozvan na orožne vaje na jug monarhije in kakor vemo, za dolgo časa. Med tem časom je moščanski klerikalni župan Oražem, ta dika vseh klerikalnih županov, zalezoval pošteno paznikovo ženo in jo hotel posiliti. Stvar je po povratku paznika prišla v javnost in napredni časopisi so pisali o nji. Ljudje božji, kajne, svinjarija je, če klerikalni župan hoče izrabiti odsotnost moža, da bi svojo pohotnost utešil na zapuščeni ženi. Še večjo svinjarijo je pa sklenil deželni odbor, ko je uvedel proti dotičnemu pazniku, ki je v deželni službi, disciplinarno preiskavo in ga hoče odpustiti, ker si mož ni pustil zapeljati žene in je to zadevo pravil drugim, da je prišla v javnost. Tako naši klerikalci ščitijo na katoliški podlagi ob času »katoliškega« shoda moralo! Toda morala za klerikalce ne velja! Vidimo, da bomo prisiljeni, pisati o svinjarijah v smrdečem klerikalnem brlogu. Začeli bomo z zofami v deželnem dvorcu, na neki pošti in v znanem hotelu. Tako bo zasmrdele po Kranjskem, da se bo vse s studom obračalo od predstaviteljev klerikalcev! Ali hočemo?

s **Posvečenje Brezmadežni in slučaj paznika Bučarja**. V nedeljo bo po naši na Kongresnem trgu ljubljanski škof prečital posvetitev Brezmadežni. Nismo natančno podučeni kako je to posvetitev razumeti, vendar ni dvoma, da se gre za minifistacijo idealnega značaja. To poklonstvo Brezmadežni pa postavlja v posebno luč slučaj paznika v prisilni delavnici A. Bučarja, kajti primerja je to poklonstvo z Bučarjevimi slučajem, spoznamo **veliki razloček, ki vlada pri klerikalcih med teorijo in prakso**. Brezmadežni se bo poklonil seveda tudi častivredni prvak klerikalne stranke in župan v Mostah **Joža Oražem**, zaradi katerega je dal deželni odbor v disciplinarno preiskavo paznika Bučarja. Stvar je bila ta-le: Bučar je bil poklican k vojakom. Celih sedem mesecev je moral služiti daleč doli na meji, — med tem pa mu je ka-

toliški Oražem, ta čestilec Brezmadežne, doma zapeljal ženo. Mož je bival na srbski meji in za cesarja trpel in stradal, Oražem pa je lazil v njegovo stanovanje in je ženo nagovarjal, naj se mu vda, ji delal vsakovrstne obljube, ji obetal podpore od vojaške oblasti in jo kar siloma potegnil v drugo sobo... A žena je ostala trdna. Obetal ji je odpustke iz Rima in gotov denar in se že pripravljala na naskok, a žena se ni in se ni dala pregovoriti, ostala je zvesta možu in ko je ta po dolgih mesecih prišel za deset dni na dopust, mu je razodela, kako jo je zasledoval pohotni volk Oražem. Bučar ni mogel proti Oražmu ničesar storiti, kajti ko je izvedel za stvar, je bila ta že postavno **zastarana**. Kakor pa je bil Bučar lahko vesel svoje pridne, zveste žene, je vendar naravno, da ga je Oražmov početje jezilo in žalilo. Povedal je različnim prijateljem, kaj se je zgodilo in ni nič ugovarjal, ko so prijatelji to stvar spravili v časopise. A kaj se je zgodilo? **Novi oskrbnik** prisilne delavnice, bivši stotnik D o l e n c, je, bodisi iz lastne inicijative ali pa na migljaj od zgoraj **Bučarja prijel, zakaj je pustil, da je Oražmovo zalezovanje in zapeljevanje njegove žene prišlo v časopise in ga je ovadil deželnemu odboru**, češ, da se je s tem pregrešil zoper svoje **službene dolžnosti!!** In deželni glavar dr. Šusteršič je hitro našel, da se je Bučar s tem pregrešil zoper dolžnosti prisilniškega paznika, **ker ni molčal o Oražmovem lopovstvu**, nego pustil, da je stvar prišla v časopise, ter je predlagal, da naj se zoper Bučarja začne disciplinarna preiskava. Čujte, deželni uslužbenci! **Če vam kak katoliški svinjar zapeljuje žene in hčere, nikar ne zinite nobene besede, sicer pridete v disciplinarno preiskavo; vaše žene in vaše hčere so za to na svetu, da jih lahko katoliški svinjarji zapeljujejo. Za Šusteršičev predlog so seveda glasovali vsi klerikalni deželni odborniki**. Nič jih ni ženiralo, da storjeni sklep ne pomeni nič več in nič manj, kakor **zaščito kurbirstva in kaznovanje Bučarja, ker se njegova žena ni vdala Oražmu**. V nedeljo pa bodo imeli taisti ljudje predrznost, da **pojdejo na Kongresni trg na poklonstvo Brezmadežni**.

s **Ponesrečeni shodi klerikalnih poslancev**. Jako razveseljivo dejstvo je, da se tudi naši somišljeniki udeležujejo klerikalnih shodov in skušajo od klerikalnih poslancev izvedeti resnico. Seveda resnice ne bodo nikoli izvedeli, toda za probujo kmetijskega ljudstva, ki tava še v egiptovski temi, so nastopi samostojno mislečih mož zelo koristni in na ta način se bodo najprej izpodnesla tla klerikalnim koritarjem. Če je shod naznanjen kot javen, se ga lahko vsakdo udeleži in ima tudi vsakdo pravico, zahtevati besedo. Teh pravic se le pridno poslužujmo, kajti korajžen nastop samostojnih ljudi proti tem klerikalnim oblastnežem doseže več kakor prigovarjanje in agitiranje pri posameznih osebah. Največ polomov na svojih shodih

je doživel poslanec **Jarc**. Na Dolenjskem je moral dvakrat: na Muhaberju in v Novem mestu sramotno izjaviti, da shod ni javen in je pri zaprtih durih pridigoval backom. Mislil je, da mora popraviti svoje blamaže, zato je šel na Gorenjsko, kjer se samostojnost med kmeti še ni tako razvila. A tam so tudi Gorenjci pokazali, da nočejo veljati kot najbolj črni in zaostali Kranjci. V Sovodnjah nad Škofjo Loko so povedali Jarcu že tako gorke, da jim ni mogel odgovarjati in zavijal je resnico z napačnimi podatki. Najmodrejši kranjski deželni odbornik dr. Zajec je grozovito pogorel na Sv. Gori. Če bi imel kaj dostojnosti v sebi in ko bi se ne bal resničnih besed, bi pustil, da bi tudi nasprotniki govorili in bi jim potem lahko odgovarjal. Tako je pa **presleparil napredne kmete**, ko jim je obljubil, da bodo lahko govorili, le da so ga nemoteno pustili čvekati, potem je pa hitro shod zaključil. To je zajčja strahopetnost in verolomnost, sram ga bodi! Vsi ti nastopi naprednih kmečkih mož so predznaki, da se bomo kmetje kmalu otresli klerikalnega jarma. Treba je le še trdne kmečke organizacije in cela klerikalna stavba, ki je že vsa črviva, pojde v zrak. Zato na delo za samostojno kmečko stranko! Organizirajmo se najprej po vaseh in občinah, vez med občinami in okraji pride sama. Vse je že do grla sito te strahovlade, ki ji mora biti pri prihodnjih volitvah konec!

s **Sestavljanje prvotnih porotniških imenikov**. Županstva imajo dolžnost, da sestavijo začetkom septembra vsakega leta imena onih oseb, ki se jih lahko vpokliče za porotnike. Letos so se klerikalci lotili tudi tega ter županstvom naročili, naj vstavijo v imenik porotnikov le zanesljive klerikalne strankarje. Znano nam je, da je **neko županstvo v ljubljanski okolici** — občina je precej velika — **izmed vseh občanov našlo le tri osebe vredne, da pridejo v prvotni imenik**. Izpustilo je **kratkoterminalno vse naprednjake**, med klerikalci so bili pa po najnatančnejšem iskanju le trije sposobni in neomadeževani. Opozarjamo okrajna glavarstva, naj vestno pregledajo te imenike in naj jih vračajo županstvom, ako niso vestno sestavljeni. — Kaj nameravajo klerikalci s tem doseči, je jasno. Hočejo namreč, da bi bili porotniki le njih pristaši in da bi le ti delali pravico pri porotnih obravnavah. Kakšno pravico znajo klerikalci izvrševati, je dobro znano, treba je pogledati le deželni odbor. In ker pridejo umazanosti klerikalnih prvakov letos pred porotnike, je umevno, da se bodo klerikalci na vse kriplje prizadevali, čimveč svojih pristašev spraviti v poroto. In najbolj pravični deželni odbor na svetu — kateri, nam ni treba povedati, je že pritisnil na županstva in jih opozoril na te sestave. Opozarjamo svoje somišljenike, da mora biti od županstva sestavljeni imenik najmanj osem dni razporejen v občinski pisarni, da ga lahko vsakdo vpogleda in

ugovarja. Vsakemu je na voljo dano, ugovarjati, ako se je kdo izpustil iz imenika ali če se je kdo vpisal v imenik, ki ni sposoben. Poslušajte se te pravice pri klerikalnih županstvih in poročajte nam, kako so se imeniki sestavili.

s **XXVIII. redna velika skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** se vrši v ponedeljek, dne 8. septembra t. l. ob 11. uri dopoldne v Domžalah v Sokolskem domu. Spored: 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo nadzornišтва. 5. Volitev članov v družbino vodstvo. 6. Volitev nadzornišтва. (5 članov.) 7. Volitev razsodnišтва. (5 članov.) 8. Slučajnosti.

s **Kongres slovenskih strokovnih organizacij** se je vršil dne 15., 16. in 17. avgusta v Ljubljani. Prireditelj je bila ne-strankarska in jako poučna. Sklenilo se je ustvariti ožje stike med strokovnimi društvi in skrbeti za povzdigo zlasti delavskega stanu. Tudi kmetško vprašanje se je na kongresu dobro preresetavalo in osvetilo. V nedeljo je prišlo na shod okrog tisoč Tržačanov s posebnim vlakom in lastno godbo. Bili so po večini člani Narodne delavske organizacije. Zvečer se je vršila v Narodnem domu velika vrtna veselica v prid družbi sv. Cirila in Metoda. Opozarjamo tudi na današnji uvodni članek, iz katerega naj se trezni kmetje pouče, kako nujno je potrebno, da se ustanove kmetiške strokovne društva, ki bodo zastopala lastne koristi.

s **Rezervisti na povratku.** Tekom prihodnjih dni se bodo začeli vračati rezervisti in nadomestni rezervisti, ki so bili povodom balkanske krize poklicani pod zastavo. Na postajah, kjer so garnizije, bodo častniške in vojaške deputacije vračajoče se rezerviste slovesno sprejele z godbo. Lepo bi bilo, če bi se tudi civilno prebivalstvo udeležilo sprejema rezervistov, ki so — iztrgani iz svojega poklica in iz krogov svojih rodbin — mnogo mesecev hudo trpeli in morali biti vsak trenutek pripravljeni na vojno.

o Ljubljanska okolica o

Iz **Št. Vida nad Ljubljano.** Klerikalni Brenk je odložil čast načelnika šentvidske Klanfar-Zabretove mizarske zadruge. Na vprašanje, zakaj je to storil, odgovoril je Brenk odkritosrčno: »Mizarska zadruge je pri kraju in čez par mesecev je ne bo več. Mesto načelnika odlagam samo zato, da se ne bo govorilo in pisalo, da sem bil za časa katastrofe jaz načelnik.« No, Brenk je storil čisto prav. Dasiravno je on zadruge načeloval, vendar je imel popolnoma vezane roke ter je moral s krvavečim srcem gledati, kako zadruge, mesto da bi napredovala, vedno bolj v dolgove leze in poginja. A kam so izginile od zadruge ogromne svote denarja? Vsak paglavec ve, da spričo tolikega prometa, kakor ga je imela

zadruge, bi moralo biti že davno vse plačano in zadruge bi lahko imela že lep kapital v hranilnici. Čudno, kaj ne? A če pomislimo, da sta imela glavno besedo in vse gospodarstvo pri zadruge »mizarja« Klanfar in Zabret, potem nam je hipoma vse jasno in le čudež bi bil, ako bi zadruge kak borež premogla. O šentviški backi, koliko nesreč bo še treba, preden se vam odpro nevedne butice?

Iz **Št. Vid nad Ljubljano.** »Knafelj« in »Aleš« iz Staneč in Povlač iz Mednega so vsi klerikalni backi in deloma občinski odborniki. Kakor pa so vsi klerikalci priznani pijanci, tako so se tudi imenovani trije s posebnim veseljem udeležili neke svatovščine z namenom, se ga zopet enkrat nasrkati zastoni. No, pa ko bi se že samo napili, bi človek rekel: »Bog jim požegnaj!« Ali ti junaki so v pijanosti začeli praktično izvajati dr. Krekov nauk: »S kolom in možem«. Skočili so si v lase ter se bili prav po katoliško. Cvet klerikalnih junakov je bil vsekakor gori imenovani »Aleš«, ki je prišel na svatovanje kar s travnika, oborožen s koso — on je namreč seno kosil, če tudi je bila nedelja — ter zamahnil koso na svojega soseda in ga grozovito ranil. Izmed svatov je mnogo več ali manj ranjenih, dva pa se nahajata v bolnici v zelo nevarnem stanju. Govorilo bo seveda sodišče. No, klerikalni kozli so res hujši od Turkov in dr. Krek kakor tudi naš Tinkrle sta lahko ponosna nanje.

Iz **Vižmarij.** Tudi brumni Vižmarci jo bodo baje mahali v nedeljo na slovensko-hrvaško klerikalno komedijo v Ljubljano. Opozarjamo slavni pripravljalni odbor, da sprejme udeležence iz naše krščansko-katoliške vasi še prav posebno slovesno, saj jo bodo zastopale najuglednejše kapacitete, najsrboritejši bojovníki proti brezverskemu liberalizmu in desna roka šentviškega fajmoštra Tikrla ter junaka izpod Kraljevičevega kozolca. Pa tudi brezverskim Ljubljancem bi se skoro izplačalo ogledati to neskončno smešno krdelo »zmagoslavne« in bojaželjne slovenske klerikalne armade. Poslušajte, kaj vse se vam obeta. Naj grem kar po vrsti: V Ljubljano vam jih pripelje iz občinskega odbora brcneni Rahu. Kako visoko sam ceni to svojo družbo, pač jasno kaže že to, da se je baje izrazil, da jim bo računal ravno toliko, kot če gre po voz gnoja. Takoj poleg Raha bo sedel vsled junaške nošnje cerkvenega neba svetovnoznani Jan. Ker pa zna ta vleči tudi harmoniko, bo tako lahko z godbo navduševal vso ostalo armado, ko se bo peljala proti — Jerihi. Tudi Šušteršiču prijateljsko svetujemo, naj pride poslušat Jana, gotovo mu bo vsaj za trenutek vtihnili neusmiljeni črv, ki gloda njegovo krščansko srce in se imenuje — Kamila Theimer. Da ne bo dolgočasil tudi nedolžnih marinaric in deviških čukov, je samo ob sebi umljivo. Za godbo pride general in to bo po Mizarski zadruge in vižmarskem vodovodu ovekovečeni Kozlar.

Ta pa pride menda edinole, če se ne podraži v teh dneh — šnops, sicer mu bo šlo precej trdo, kajti samo njegovo obilno telo še priča o »dnevihi, ki so bili«. No, to so »prvoboritelji«, sedaj pa slede še drugoboritelji: izgubljeni a srečno najdeni in izpreobrnjeni bacek Cergolov Janez itd. itd. Mogoče jih zbobnajo celo — poln voz. Torej, slavni pripravljalni odbor, liberalni Ljubljanci, pričakujte v nedeljo dopoldne iz Vižmarij — kozle med kostruni...

o Dolenjske novice o

d **Sveta Gora nad Litijo.** Zadnjič sem poročal, da pride dr. Zajc. Danes pa poročam, da je bil tukaj javen shod pred farovžem, na katerem je govoril dolgouhi mož, da je bil moker. Da ni nič dosegel, mislim, da se zaveda. Klerikalci so mislili, da bo Zajc nemoteno govoril in sramotil naprednjake, toda za enkrat so se vračunali. Bilo je nas večje število kakor pa klerikalcev. Bilo je toliko medklicev, da sploh nič pravega ni povedal in ni mogel nobene laži izvesti. Zato je skrbel gosp. Ivan Taufer z Zagorja, ki mu gre vsa hvala. Doktor Zajcu se je pa tudi tako priljubil, da se je pečal večidel govora z njegovo osebo. Tukaj se je videlo, da je človek tudi pameten, če tudi ni Zajc. Predsednika je imenoval kar naš Ivan in sicer cerkvenega ključarja Jankota Zajca. Tu se je videlo, koliko soli imajo klerikalci. Mož ni znal niti shoda otvoriti, zato je to storil naš Ivan. Da so klerikalci tudi mož beseda, so tudi dokazali. Gosp. Ivanu Tauferju so dali besedo, da ko bo nehal Zajec govoriti, dobi on besedo; toda Zajca je bilo strah. Ko je nehal govoriti, je rekel Ivanu shod zaključiti. Obadva Zajca morata priznati, da so se jima hlače tresle. Da se je Ivan obnašal dostojno, mu pa rad priznam. Gosp. dr. Zajec, vi ste se pečali v svojem govoru z liberalnimi oderuhi in pa koritarji. Toda naši klerikalci vedo, da sta se dva klerikalca, eden oderuh in drugi koritar, vas takorekoč tiščala. Da ne bom preveč obširen, povem danes čisto na kratko: če en duhovnik računa za pogreb 90 kron, je oderuh, in če en kmet samo zato sili v krajni šolski svet za predsednika, potem pa predlaga, da bi dobil plačo, ko jo še noben ni imel, kar je na Sveti Gori šola, je koritar Zapomnite si, da ste gosp. dr. Zajec nesramni lažnik! To je vam v obraz povedal gosp. Taufer vsaj petkrat. Ker upam, da bo še kdo poročal, končam; če ne, pa na svidenje prihodnjič.

Kmet.

d **Sveta Gora pri Litiji.** Dne 15. avgusta smo imeli čast, občudovati tolsti trebušek dr. Zajca. Vprašali ste, čemu je prišel Zajec na Sv. Goro? No, saj veste, da Zajec spada v gorovje in da si ne boste glave belili, vam povem, da je prišel muhe loviti. Toda namesto muhe je našel napredne brenceljne, ki so ga pikali in okrog njega brencčali, da je bil ubogi Zajček izmučen

do skrajnosti in ni dosti manjkalo, da ni v svoji nerodnosti štrbunknil raz oder. Ali se še spominjate, ko ste rekli: ti hudiči so me tako zmešali, da ne vem nič pametnega ljudem povedati. Gosp. dr. Zajec, ta izrek je bil vse hvale vreden, vsa čast! Kajti kar ste vi klobasali, še med norce ne spada! Rekli ste, da hočemo razdreti zakon, da se bomo druge žene zbrali, da bomo otroke zametavali, ljudi sežigali itd. Predno boste ljubljanski klerikalci take ljudi okrog pošiljali, jih poprej v norišnico vtaknite. Kaj pa vi, gosp. Lovšin, ali boste še trdili, da je ogromna večina za vami? Ste morda prezrli, kako ste se smešili, ko ste opravljali posel priganjača v svoj tabor, dočim so vam ljudje za hrbtom fige kazali? Ako ste pa koga prignali v svojo vrsto, jo je takoj odkuril, ker se je sramoval klerikalne katoliške vrste. Župan litijski so kar mandrali, kakor puta, kadar jo jajce tišči. Venomer je ponavljal: dostojno, dostojno! To smo razumeli, čemu ste vedno prosili pomoči pri gg. orožnikih, ki bolje razumejo svojo dolžnost kakor pa vi svojo klerikalno bojazljivost. Delali ste kar med seboj podžupane; sram vas bodi, da delate iz nevednih mož osle, čeprav so bili iz vaše vrste. Kako ste pomirili tistega mašetarja, ki se je skrival za blagoslovljeni trak in ki so mu naprednjaki daljnogled ponujali. Vse vam ni nič pomagalo, ogromna večina je bila naša in sramotno ste zaključili shod, ker ste se bali, da kmetje ne zvemo resnice. Bil je pravi polom, prihodnjič bo pa še večji!

Zajec dragi in ubogi,
suhi tvoji so otrobi,
kmet jih nič več ne prebavlja
in od tebe se poslavlja.
Kmečka para
več ne mara
da smo kmetje zate gluhi.
Zajca, ki se je blamiral,
ko je vero simuliral.
Vidiš, zajec dolgouhi,
da smo kmetje zate gluhi!

d Jarčeva zvezda ugasnila na Muhaberju. (Za vzgled naprednim kmetom tudi v drugih krajih.) No, zdaj si pogledjmo, kako in zakaj je Jarčeva zvezda — če je namreč sploh kdaj posebno blestela — na Muhaberju ugasnila. Kaj ne, klerikalna stranka je danes gospodar čez našo deželo. Klerikalci trdijo, da so poštna ljudska stranka, da imajo predvsem pred očmi korigirani kmeti. Trdijo pa tudi, da so silno demokratični, kar moramo tako razumeti, da če pride kakšen proforski ali doktorski poslanec med priproste kmete, se z njimi prav po domače pomeni, je vljuden, prijazen in vsakemu dostopen. Ali stranka, ki trdi o sebi, da je demokratična, ne sme poznati samo svojih ljudi, ampak tudi druge, ki niso njeni pristaši. Torej če kakšen klerikalen poslanec kje priredi svoj shod, katerega že naprej določi kot javen ljudski shod, pa vidi, ko pride na shod, tudi

ljudi drugih strank na zborovanju, mora biti še vesel in ponosen, češ, pogledjete, za moj shod se ne zanimajo samo ljudje naše stranke, ampak me pridejo tudi od drugih strank radi poslušat. To je prav! Ker smo mi poštna stranka, in je tudi vse pošteno, kar bom govoril, je čisto prav, da me tudi pristaši druge nasprotne stranke poslušajo. Vsaj Kristus sam tudi ni našel takoj samo take, ki so že vanj verovali, ampak je namenoma hodil v kraje, kjer vanj še niso verovali. In glejte, pridobil je nevernike s svojimi nauki. Tako more in pravzaprav tudi mora vsak poslanec vse storiti, da skuša tudi nasprotnike pridobiti za svojo idejo, kajti vedno se pečati samo s tistimi, ki že vanj zaupajo, to ni nobena umetnost. Kdo ve, morda bi bil tudi Jarc na Muhaberju katerega od nasprotne stranke pridobil, če bi se bil res tako obašal, kakor se tam hvali, kjer ga poslušajo samo farovski kimavci. Ali hvala bogu, moramo reči, Jarc se ni na Muhaberju tako obašal, kakor da je poslanec mogočne, poštene, ljudske in demokratične stranke. Hvala bogu, pravim še enkrat, mož, ki sliši na ime Jarc, se ni tako obašal. Ampak zgodil se je ravno na Muhaberju, kjer doslej čudežev še niso poznali, velik čudež v nedeljo, 27. julija. Velik čudež namreč, da je Jarc takoj, ko je prišel na Muhaber, vrgel krinko (larfo pravijo kmetje) raz obraz, pustil je tudi svoj katoliški plašč pri Štemburju, kjer se je na deželne stroške lepo najedel in napil, in stopil je na Osolnikov hrib tak kakor je on v resnici in kakoršna je njegova stranka, če stoji popolnoma naga pred javnostjo. Slovenska ljudska stranka je namreč samo takrat lepa, če se vam predstavi s svetohlinsko krinko na obrazu in če je ogrnjena v plašč katoliške vere. Kakor hitro pa plašč in krinko dol vrže, stoji pred vami gnjusno, gnjilo, že od daleč smrdeče truplo, kakor če ste že kdaj videli, kako izgleda crknjena krava ali prašič kje v kakšnem breznu, kjer že gnije par let. Morda bo kdo vas bolj oddaljenih sam pri sebi rekel, ko to bere, ej, ta-le mož pa vendar le malo pretirava. To že tudi sam vem, da vsa klerikalna stranka ni vredna piškavega oreha, ampak taka pa menda vendar le ni, kakor jo ta opisuje. Počakaj prijatelj iz Bučke, da ti pokažem to stranko prav po naravni sliki, potem pa sodi, če pretiram. Pogledj! To si vendar že slišal, ne enkrat, ampak stokrat gotovo, da imajo klerikalci že vse ljudstvo na Kranjskem pod svojo komando. Če uvažuješ, da so za ta shod vse strune napeli, da je nedelja za nedeljo plantala prižnica, od koder so ljudi gonili na shod na Muhaberju, da so od take agitacije sami pričakovali toliko ljudi, da niso vedeli nikjer dovolj velikega prostora dobiti, kako bi jih vse spravili, in so okupirali kar cel Osolnikov hrib, katerega so mislili spremeniti v pravi velikianski ljudski tabor — no in **prišlo je pa na shod komaj 25 ljudi, pa jim dajmo v večje veselje še deset povrhu, po-**

tem prijatelj lahko sklepaš, kako je ta stranka v Prečini mogočna in kako klerikalci časte posebno svojega poslanca Jarca. Če med tem »ogromnim« številom najdeš še ljudi, ki trdijo, da so nebesa poldrug meter pod zemljo, pekel je pa na zemlji, če človek nič nima ali pa če ima hudo — žensko, potem si lahko na jasnem, kakšen katoliški cvet je bil tu zbran. No, prijatelj iz Bučke, ali se ti že zdaj ne gnjusi, če se štejejo za verne pristaše edinozveličavne klerikalne stranke možje, ki verujejo, da so nebesa v grobu, pekel pa pri lakoti in hudi ženski na zemlji? Pa stoj prijatelj, so bili še lepši katoliški možje na tem shodu, ne samo taki, ki so iz Amerike prinesli novo vero na Kranjsko. En lep parček čisto pristnih krščanskih mladeničev, Marijnodružbarjev, je bilo tudi med temi dva tucata katoliških svetnikov. Že ko so novomeški udeleženci shoda se spotoma na Muhaberju ustavili v neki prav dobro znani gostilni, so naleteli na nekega svinjarja, ki je javno vpričo več ljudi tako nesramno govoril in tako grdo klet, da je bilo še enega voznika sram, o katerem cela Dolenjska ve, da ni svetnik. Take je klebeštral, da so ga gostje in gostilničar suvali v gotovi del telesa. Novomeščani so mislili, da jih zadene kap, ko so zvedeli, da je poba eden med prvimi Marijnodružbarji v Prečini. — No, prijatelj, ali ti to ne smrdi še hujše kot crkovina v breznu? Taka je Marijina družba v Prečini in pa, da boš vedel, obenem katoliško izobraževalno društvo, čigar predsednik je menda sam župnik Tone, tajnik pa upravitelj državne trtnice gosp. Globevnik v Bršljinu. In kakor rečeno, par lepih cvetov teh lepih katoliških družb, je bilo tudi na shodu na Muhaberju. Lepi cvetovi morajo to biti, če enkrat nastopajo kot pobožni katoliški romarji po »Domoljubu«, drugič pa v »Slov. Domu« kot »popotniki po brezgavski dolini, po prečenski fari« in tako naprej. V »Domoljubu« so prve vrste katoličani, ki kakor hijene kar hlastajo po »brezvercih« in liberalcih, ko pa v »Slov. Domu« nastopajo kot popotniki, se pa delajo take brezverce in zavedne naprednjake, da so jim »bradač«, kačji »lovec«, »kanclajdiner«, Kosi, pašati in drugi taki liberalni tiči še vse premalo liberalni. Očita jim, da so »farovski podrepniki«, ki venomer tičijo po farovžih in preganjajo naprednjake posebno tako zavedne, kakor so ti lepi katoliški cvetovi. Ljubi prijatelj iz Bučke, tebi se to morda čudno zdi, da so naši prve vrste klerikalci taki zreli tički, da če treba nasprotniku škodovati, se preoblečejo iz najhujšega klerikalca za najhujšega liberalca, in pod imenom kakšnega uredništva »Slovenskega Doma« znanega naprednjaka mistificirajo, to se pravi, za nos vodijo uredništva naprednih listov. Pa le vprašaj Malaritušove svetnike, če morda oni dobro poznajo te za ričet zrele tičke, ki jih je še več v kompaniji. Dva sta v Kandiji, eden je bil preje v Prečini, zdaj je v Šmihelu,

par jih je pri pobožnih patrih frančiškanih, en par jih je bilo pa na Jarčevem shodu na Muhaberju. Planinškova dva policija, ki vse izvohata, sta jih gotovo tudi videla na tem shodu; če se ne motimo, sta stala blizu Goljata in Jarca, seveda sta bila napravljena za maškare na trdni katoliški podlagi. Če bi se bil shod pravilno vršil, je bilo vse poskrbljeno, da bi bili te maškare razkrinkali, ne na katoliški podlagi, ampak na podlagi tistih dolgih poročil, s katerimi so ravno ti katoliški svetniki skušali uredništvo »Slov. Doma« potegniti, kot pravi brezverec in liberallec iz prečinske fare, pa še jim ni posrečilo, ker so namreč začeli že predebelo lagati, tako, da so se sami sebe izdali. No, pa saj bo Jarc še priredil kakšen shod v novomeški okolici, bomo pa takrat napravili obračun. Če ga pa Jarc ne bo, ga bomo pa mi in tedaj povabimo celo prečinsko faro na shod, da se bo prepričala, kakšne svetnike imajo med seboj. Kaj ne prijatelj iz Bučke, zdaj se je začelo tudi že tebi gnjusiti, da je bila tako »poštena katoliška ali klerikalna stranka« po takih svetnikih zastopana na Jarčevem shodu na Muhaberju. Po teh pojasnilih menda ne bo nikogar, tudi vas oddaljenih bralcev »Slovenskega Doma«, ki ne bi radovedno pričakoval, da povemo, kako in zakaj je Jarčeva zvezda na Muhaberju ugasnila.

o Gorenjske novice o

g S Trate v Poljanski dolini. Zадnje praznike so nas zopet obiskali naši poslanci Demšar-Čoč in profesor Jarc. Bližajo se deželnozborske volitve in zato je treba ljudem nasuti malo peska v oči. Tu pri nas na Trati se je vršil shod na Veliki Šmaren v hiši božjega furmana ali Štacion pod češpljo. Kakor ponavadi, je bil ta shod tudi oznanjen v cerkvi. Naš gospod župnik bo kljub temu trdil, da se cerkev ne izrablja v drugo kot v verskobožje namene. No, pa vseeno je bil obisk kaj slab. Čudimo se, da zahaja na take shode še Čoč, ko je vendar znano in že vrabci čivkajo po strehah, da so njegovi mandati že davno porazdeljeni med druge, po tej časti hrepeneče osebe. Eden izmed teh je tudi naš oče župan Uršič, ki se mu tudi sline cede po časti deželnega očeta. Posebnega se na shodu ni pripetilo. Navadno zabavljanje čez liberalce in napredne časopise, posebno čez »Slov. Dom«. Na koncu se je sprejela znana zaupnica klerikalnim voditeljem. Čudnega ni nič, da so soglasno odobrili vse, kar se jim je reklo. Za te, ki so bili navzoči, tudi shoda treba ni bilo. Ti bodo tako in tako volili tega, ki ga bo ukazal župnik. O znani Dunajčanki Kamili in nje razkritjih o klerikalnih možeh, njih umazarijah, se tako ni razpravljalo, kakor se je tudi previdno zamolčalo o obisku te Dunajčanke pri dr. Kreku na Prtovču v Selski dolini, kjer sta imela dr. Krek in ta precej oster nastop in o katerem bi posebno Demšar-Čoč lahko dal natančnejša

pojasnila in ovrget vse govorice, ki so razširjene med tukajšnjimi ljudmi, da sta jo že, ali da jo mislita še le popihati v Ameriko. Ravnotako je naš župnik molčal o njemu zvestem pripadniku tretjeredniku, občinskem odborniku, ki velja za devet fantov, in je pobožen kar se da. V svoji domišljiji se je izdajal že celo pod oknom kake starikave device v lepi mesečni noči za božjega sina radi »štrika«, ki ga je nosil na nagem telesu in bi ga imel varovati vseh skušnjav. Kakor se je pokazalo, ni dosti izdal ta konopec, če tudi večkrat blagoslovljen. O tem več povedati, kako in kaj, ve škofjeloško sodišče. Sicer to ni nič novega. Vsakemu zemljanu se lahko pripeti ta nesreča, ker nobeden ne stoji tako trdno, da bi ne padel; vsak je podvržen telesnim poželenjem. Da to tu omenjamo, pa pride odtod, ker se ravno s tem uganja grozovita hinavščina. Kar je nas, to je vse čisto kot zlato, a drugo je pa vse pokvarjeno, brez vseh krščanskih čednosti. O tem bi se naš gosp. župnik lahko v tem slučaju, kakor tudi že prej, prepričal, da to ni še nobeno jamstvo zato. Treba je trdne volje, ki se pa utrdi le s pravo izobrazbo, v kateri se pokaže svet in njega napake ter posledice teh napak. Ne pa z vašo lažiizobrazbo, ki ni drugega kot hinavščina. Mi pravimo: delo in delo, a vi pa samo moli in moli ter z nami voli. Prej opisani slučaj je menda, kakor ljudje ugibljejo, tudi vzrok, da naši občinski možje, med katerimi je tudi imenovani, niso dali že prej zaupnice, ki je ukazana iz Ljubljane, dr. Šusteršiču in dr. Kreku. Mož je sicer tudi sam spoznal, v kako nevarnost je zašel, da bi ne bil izbrisan izmed izvoljenih in ne prišel ob priljubljen pas. Ljudje govore, da je letal na več strani k spovedi, a zastonj. Odvezo je menda dobil, a vrv je moral izgubiti. Kako se je to zgodilo, o tem govore in zbijajo ljudje različne šale in dovtipe. Taka govorica je med drugim, da se je to izvršilo na kaj slovesen način v cerkvi ali nekje v nekem cerkvenem prostoru. V ta namen je bil poklican, kakor ljudje sodijo, celo neki pater kapucin iz Škofje Loke. Po velikih ceremonijah se mu je odvzela vrv, s katero ga je potem po ljudskem mnenju ogajžljjal eden gospodov po onem najskromnejšem udu človeškega telesa, ki ga je spravil v ta grozni greh, ko je imel na kolenih svojo izvoljenko za kratek čas. Na ta način se je izvršila ta sodba. Pa kaj še to. Povrh vsega je pa treba šteti še mesečno 12 K za vse, že davno prestano veselje in poznejšo žalost in ponižanje. O tem se pa na zadnjem shodu ni razpravljalo. Kvečjemu, če je župnik to povedal gospodoma poslancema med štirimi očmi. Tudi mi bi tega ne razpravljali v javnosti, da ni gospod župnik zopet enkrat pokazal svojo zagrizenot ravno na tem shodu s svojim govorom. V svojem hlevu imate dovolj gnoja od najvišjih doktorjev sv. pisma do najnižjih ovčic v svoji fari. Bodite dober pastir

vsem. Sodite vse pravično in imejte cerkev za to, za kar je namenjena v oznanenju božje besede, lepega krščanskega življenja, ne pa za vabljenje na posvetne shode gotovih koritarjev. Profesor Jarc ima jako lepo plačo kot profesor, a mu ni treba nič učiti, poleg tega pa vleče še lepe tisočake kot poslanec. In taki so koritarji, izkoriščevalci kmeta. In to krivičnost, da ne rečemo naravnost, krajo davkoplačevalcev, podpirate vi v cerkvi. Temu se bomo vsikdar uprli, da bodo naši kmetje prej ali slej spoznali to in drugo sleparijo pod cerkvenim varstvom.

g Sovodenj pri Novi Oselici. Shod poslance Jarca. V nedeljo se je na prižnici oznanilo: popoldne je shod na Sovodnju pri županu, poročat pride naš deželni poslanec g. Evg. Jarc. Kakšen shod je bil to, mi še danes ne razumemo. Prijatelji resnice smo se ga udeležili v večini. Kmalu po 12. uri se pripelje Jarc in gre naravnost v Novo Oselico v farovž informirat se, kje nas najbolj čevelj žuli. Točno ob 3. popoldne otvori g. župan shod in poda besedo g. deželnemu poslancu. — Kmalu bo pet let, odkar se nismo videli, je pričel. No, v tem času se je mož dosti zredil, menda zato, ker zajemlje iz polnega korita na škodo davkoplačevalcev. Začel je pogrevati stare obljube in tudi nekaj novih: cesto do Idrije, od podpor za občinske poti, o poučnih tečajih živinoreje in gospodinjstva itd. Koliko so dobrega naredili v deželnem zboru, kakšen red je pri podporah gasilnih društev itd. Zanikal je, da oprava v deželnem dvorcu ni stala res 60.000 K, (je to laž, ali ne?) ampak samo 9700 K. V treh sobah je bilo toliko moljev in stenic, ker so tega zla krivi le liberalci, ki niso nič popravili od potresa. Ta laž je bila pa res debela, saj vemo vsi, da se je deželni dvorec zgradil več let po potresu. Govoril je še razne klobasarije, pa sem pozabil, ker sem bolj raztresene glave. Potem se zravna pokoncu kakor petelin na gnoju in vpraša, če je vsem prav, kar je govoril? G. fajmošter pravi: Vsem, vsem! Udeleženci se pa oglašijo: Ko bi se v resnici kaj izpolnilo, ali samih obljub smo že siti. Med tem časom jo je župan odkuril, ker se mu je dozdevalo, da bo postal stol prevroč. Jarc: Jaz imam čisto vest, s katero stopam pred vas; kdor ima kaj zoper to ali kaj za vprašati, naj se oglasi, jaz se nikogar ne bojim. Oglasi se posestnik iz Podjelovega Brda L. T. in ga vpraša, kje so dotične prošnje zaradi ceste in kakšna sleparija se godi pri podporah, ki jih preskrbuje »Gospodarska zveza«? Zakaj je bila naša občina prezrta pri premovanju telet in od poštnih razmer. — Na vsa ta vprašanja je dajal Jarc tako nejasne odgovore, da se je celo par klerikalcev zaničljivo posmehovalo. Nato opomni neki mladenič, zakaj ne poroča o deželnem dolgu. Jarc: Tega do vinarja ne morem povedati. — Možje: Saj niso vinarji, ampak milijoni! Nastal je šum in godrnjanje;

slišalo se je celo: Ven ž njim! — Jarc ne more do besede in pravi: Pst, tiho, saj vendar imam jaz pravico govoriti. — Kmetje: Tiho in plačaj, to je vaše geslo, ki ga imate za nas. — Nato se oglasi J. D. iz Poljan ter opozori, kakšna krivica se godi gasilnim društvom pri podporah. Jarc je pa med hrupom čisto pozabil, kaj je preje govoril, da se ga je moralo opomniti. Nato stopi v ospredje I. G. in se izrazi: Toliko plačamo, da komaj živimo. Vi nam vse obljubite, naredite pa popolnoma nič. Ko bodo prišle volitve, bomo pa mi Vam pokazali fige. — Jarc: Saj vendar davki niso večji. — Može: To ni res! Nastalo je zopet grmenje med udeleženci. Zahvaliti se mora g. c. kr. profesor premišljenim in zavednim možem, da se mu ni kaj žalega pripetilo na njegovem telesu, četudi ima še tako trdo kožo. Nato pravi, da bo podpiral le volilce. Res je poskušal zbirati, kdo ga je zadnjič volil in kdo ne. Potem je sprejemal prošnje, kdor je imel kaj posebnega. Udeležba je bila skromna, a še ta le od napredne strani, 30 do 35 mož, par fantov in nekaj žensk. Pravega klerikalca nismo videli, pardon, Jaka, Matijček in Gašperček so gledali skozi okno, zevali, poslušali in uživali mastne obljube. Zakaj jih ni bilo v dvorano, saj sta bila odprta oba vhoda na stečaj, ne vemo, mogoče jih je bilo sram, da spadajo k taki stranki. Da, g. Jarc, z goriške strani je zavel drugi veter. Tudi pri nas se dani, četudi smo tako odstranjeni od sveta, kakor ste se izrazili. Zora puca, bit' če dana!

o Notranjske novice o

n Dolenji Logatec. Odkar je v naši občini zavladala klerikalna večina, porodili so se razni neredi in hudobije. Cele tolpe klerikalnih, neodraslih otrok, največ ženskega spola, hodijo od hiše do hiše neklerikalnih posestnikov in kradejo kot srake po njihovih vrtih sadje in cvetlice, ali kar jim pod roko pride. Če se tem tatinskem tolpom kdo ustavlja, ga celo dejansko napadejo. Tujcem-letoviščarjem na sprehodih delijo razne priimke in celo tudi dejansko jih napadajo. V cerkev jim niti pogledat ne pustijo, da bi si človek lahko mislil, da je Logatec v kakem macedonskem vilajetu. Razne tozadevne pritožbe pri županstvu ne pomagajo nič, kajti župan se briga le za svojo novo gostilno in kdor zahaja vanjo, je županov ljubljenelec. Imamo sicer občinskega tajnika, ki je obenem tudi občinski redar. Ta strogo klerikalni mož je za svoje neznanostno delo pri občini prav dobro plačan, a dela pa seveda le to, kar mu zapove Remc in pa Valuharjev Jože. Našemu Remcu pa najbolj ugaja, če tajnik ves svoj drobiž v njegovo gostilno prinese in se le tam prav pošteno »nakekeruši« in z županom vred v rožice zaide. Zavoljo velikih neredov v naši občini, ki je bila nekaj vzgledna občina drugim, so sicer druge oblasti vmes posegle, ali mi vemo že

naprej, da bo to uspeh le papirju in mi bomo pa še naprej peli srakoperjevo pesem, ki se glasi: trp, trp, trp, bo že boljše!

n Darovi za »Sokolski dom« v Postojni: Nabiralnik »Zlate Prage« 30 K; nabiralnik »Narodnega hotela« 13 K; čisti dohodek srečolova 354 K. Malčki nabrali dne 6. julija o priliki župnega zleta 6 K 34 vin.; br. Josip Kraigher za prodano vino 7 K. — Vsem srčna hvala in Na zdar!

n Postojnska občina je napravila vlogo na upravo Južne železnice radi dostavljanja dvojezičnih aviz (naznanil o došlem blagu), dobila je povoljni odgovor, da bo uprava Južne železnice v najkrajšem času ugodila želji postojnske občine, kar z veseljem beležimo. Umestno bi bilo, da bi tudi vse druge notranjske občine napravile enake vloge, ker je pač skrajni čas, da dobimo na Kranjskem dvojezične uradne listine, zlasti pa od Južne železnice, ki je trgovsko podjetje. Na delo tedaj! — Dne 25. avgusta pride v Postojno 5. domobranski polk iz Pulja in prenoči v Postojni. — Opozarjamo roditelje šoloobveznih otrok, da je ministrstvo za nauk in bogochastje dovolilo, da smejo otroci zopet obiskovati sokolsko telovadbo, s katero bo postojnski »Sokol« v kratkem pričel. — Povodom rojstnega dne Njegovega Velikanstva cesarja je napravila postojnska godba s požarno brambo mirozov po mestu, ki je bilo svečano razsvetljeno.

o Zagorske novice o

zg Shod dr. Zajca na Sv. Gori pri Zagorju ob Savi. — Velik poraz klerikalcev. Dne 15. avgusta je sklicala »Kmetiska zveza za Moravče in okolico« javen ljudski shod pod milim nebom po deseti maši češ, da bo poročal deželni poslanec dr. Zajec. Svetogorski župnik Lovšin je prej izrecno oznanil na prižnici, da bo javen ljudski shod pod milim nebom. Zanimanje za shod je med kmeti od napredne strani bilo zelo živahno. Ko je videl dr. Zajec, da ne pojde tako gladko, kakor do sedaj, kljub temu, da je romanje, se je nekam jako nervozno obnašal. — Gosp. Ivan Taufer ga je vprašal, če je v resnici javen ljudski shod in kdo da je sklicatelj, nakar mu je povedal dr. Zajec, da je društveni shod. Taufer ga vpraša, ako bo tudi on dobil besedo, kar so mu vsi zagotovili. S tem so se kmetje na prigovarjanje Tauferja zadovoljili, da puste mirno zborovati, ker bi bil v drugem slučaju shod takoj razbit. Takoj ko je pričel dr. Zajec govoriti, je bilo prvo, da je psoval, in sicer s psovki, kakršnih se le pijanci poslužujejo. Spozabil se je celo tako daleč, da je navzoče imenoval smrkavce. — Vse te psovke so dale povod, da se ni moglo parlamentarno zborovati, ampak se je vnela čisto navadna polemika med Tauferjem in dr. Zajcem in vmes so tudi kmetje posegli. To je trajalo skoro tri ure. Ob sebi je umevno, da jih je dr. Zajec jako britke slišal; večkrat je hotel vreči

kozarec v Tauferja. Štirikrat pa je poslal svojega generala Jurčeta, litijskega župana po orožnike, naj gredo mir delat. — Najhujši poper je bil zanj Kamila Theimerjeva. Spozabil se je tako daleč, da je rekel: **To je neumna baba, ta Kamila Theimerjeva** in če bi tudi res bilo, kar dr. Šusteršiču očita, **bi to nič hudega ne bilo**. Torej nič hudega, ako kradejo kmeti davek. Medtem se oglasi kmet Ivan Grabnar iz Kostrevnice ter mu zabrusi v obraz: Tako vi gospodarite z našim denarjem, da kar 60 tisoč kron vržete skozi okno. Obenem je tudi prosil za besedo in so mu jo tudi obljubili. — Saj dr. Zajec ne plača niti vinarja deželne naklade, dobiva pa lepe tisočake iz kmetijskih žuljev, da lahko pije šampanjca. Vprašalo se ga je tudi, zakaj je deželni odbor oddal cesto Črnomelj tvrdki Lončarič, katera je bila za 20.000 K dražja, kakor pa tvrdka Zajec & Horn. (Zajec & Horn je tudi klerikalna). — Seveda da dr. Zajec ni prišel do besede. Prišel pa je na svoboden zakon, a tu jo je skupil, ker se mu je zabrusilo v obraz, naj sami pometajo pred svojim pragom. V Hotiču imate župana, ki živi že več let v divjem zakonu z omoženo žensko in tudi posledic je dovolj tega občejanja. — Dr. Zajec še nikdar ni tako britke čul, kakor na tem shodu. Ko je uvidel, da ne more več naprej, je pa nehal govoriti. — Nato zahteva Taufer besedo in župnik pravi, da bo samo nekaj prebral in potem dobi besedo. — Župnik bere zaupnico dr. Šusteršiču in dr. Kreku. Za to zaupnico je glasovalo 38 klerikalcev, toda več kot 150 naprednih kmetov je bilo pa proti. Ko je dr. Zajec videl ta poraz, je hitro rekel predsedniku, da se Tauferju ne sme dati beseda. Zato so hitro zaključili shod ti bojazljivci. Ogorčeni klici so se čuli: lopovi, lažniki, sleparji, sram vas naj bo, ker se bojite resnice! Prišlo bi do rabuke, če bi mi nekaterih kmetov ne pomirili. — Poraz, ki ga je doživel dr. Zajec na Sv. Gori, deloma sam prizna v sobotni in ponedeljkovi številki »Slovenca«. »Ljudski tabor na Sv. Gori«. — In zakaj? — Dr. Zajec menda še nikdar ni nesel rojstva svojih kosti tako visoko, kakor baš dne 15. avgusta. Razvidno je bilo, da se je ta »dika« nalašč za to skromno pot pustil napraviti pravcate gorske čevlje. — Iz poročila, ki ga je dal v ponedeljkovi številki »Slovenca«, se zrcali pobitost in obup. — Mi napredni kmetje v Zasavskem pogorju smo kljub temu, da je naš poslanec v splošni kuriji in po milosti njega prevzvišenosti gospoda deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča postal tudi deželni odbornik, vendar mislili, da nas bo ta »dika« porazil na papirju, ko nas ni mogel na shodu. Čudno, zelo čudno je to, da niti z besedo ne omenja Kamile Theimerjeve. Morda je prišel dr. Zajec do spoznanja, da je bila oseba Theimer za njega, kot našega poslanca, smrtni udarec?

Ponižen je tudi stavek: Tauferju se ni posrečilo razbiti shod. — Bodi pojasneno:

Taufer bi z lahkoto dosegel, da bi se dr. Zajca vrglo raz Goro in še hujše lahko bilo, a niti od daleč ni nameravalo tega, kaj koristi napredni kmečki stranki, če koristi Zajca pretepejo kmetje, ali celo pobijejo. — Kdo je za te posledice odgovoren? Mar bi ne bil Taufer? In kdo bi moral to dejanje v hipni razburjenosti plačati? **Naš napredni kmet!** — In preklinjala bi se stranka kot taka. Cilji naše stranke niso ti! Mi hočemo kmetu koristiti, naš namen ni kmeta izrabljati v politična koristarstva. Namen dr. Zajca je pa pač bil ta, naj bi se vnel pretep, a trezni razum Tauferjev je to prepričal. S tem smo dokazali, da smo politično zreli in da znamo sami sebe obvladati.

Poraz, ki ga je doživel Zajec na Sv. Gori, bode pomnil celo svoje življenje, ker na shodu so bili sami kmetje, kajti iz Zagorja je bil edini Taufer in še ta bi ne prišel, ako bi ga ne bili obvestili napredni kmetje.

Ostali slovenski kraji

o Iz Tolminskih hribov. Kdor zna, pa zna ali Čedadski kongres v Italiji. Ker smo tukaj blizu meje, pogledamo včasih kmetje v blaženo Benečijo. Tudi mene je naključje nanese na nekak katoliški shod v Čedad. Imel sem opravilo v tem starem mestu ter sem se namenil iti peš, da bi prihranil tisto kronco. Ubogi trpin! Nabasal sem žepe s pogačo, pod pazduho steklenico šampanjca pristne domače robe, leskovko v roke in hajdi po zaprašeni cesti. Stopivši na italijanska tla po Nadiški dolini, opazujem v hribih vasi in sela slovenskih Benečanov. V teh vaseh prebivajo ljudje popolnoma odvisni od Lahov. Mirni so ti ljudje, neodločni, ter se dajo voditi za nos od vsakega trabanta. V Št. Petru, kjer so zadnji Slovenci, sem spil polič vina ter nadaljeval svojo pot. Ob cesti gledam trtne brajde ter zadovoljno kimam z glavo: pili ga bomo, dobra letina bo, če ne bo kake nezgode. Komaj sem zapustil Št. Peter, sem se čudom čudil. Po Tojdski dolini prihaja truma za trumo ljudi. Od Starogorske doline zopet cele trume. Od Saržente cela vojska. Od Št. Petra iz hribov je hrumeo ljudstvo obojega spola mimo mene, četa za četo, vsi namenjeni v Čedad. Kaj pa to, sem si mislil ter vprašal nekega, ki je ravno mimo mene pridrvil. Kam gre danes toliko ljudi? Ali ne veste, da bodo danes v Čedadu škofa ven jemali ter bo maša z mečem?! Škofa ven jemali, maša z mečem, kaj je to, kaj to pomeni? To že ve sam fajmošter, ki nam je pridigoval, ter priporočal, naj se udeležimo maše z mečem. Kaj je pa to: »škofa ven jemali?« To je pa tako. V Čedadu so kopali ter izkopali neki grob. V tem grobu je bil škof, ki ga bodo slovesno vzdignli. Res? Res! Srečno naključje, ter sem podvihal korake. Tisti čas so se valile od vseh krajev cele vojske

v Čedad. Na obrazih jim je bilo videti živahno veselje. Sprijaznil sem se z nekim možem, ki mi je vse povedal, kako so kaplani in fajmoštri agitirali, priganjali, po prižnicah in spovednicah, da bo v Čedadu taka slovesnost, kakršne še ni videla Benečija. Oho! Oho! Bomo videli, če bo res! Dospel sem v staro mesto. Maša se je začela, gospodje so prišli. Maša se je končala, gospodje so odšli. Ni bilo ne škofa, ne meča, ne maše, ne hudiča. Ljudstvo se je ogorčeno razšlo po gostilnah. Lire so žvenketale, palanke so rožljale. Eh, šment, to pa napravimo dobička! Kdaj bodo škofa ven jemali? Jutri, jutri, saj veste: kdor zna, pa zna, samo da si Čedadci polnijo žepe. Eko! — Dragi kmet! V naših hribih se je začelo svitati in ta svit reže v oči tudi naše bratce Kranjce, ki se zavedajo svoje klerikalne sramote. Takega uspeha nismo pričakovali, ko smo od vseh strani zajeti od črnih klerikalcev. Ali naš kmet zmore vse, ter je tlesnil po zijavih čeljustih krvosov, ko je izvedel njihove nakane goljufije, prevare itd. Le tako naprej! Splošno znano je vsem, kaka zloba bruha iz ust črnuharjev, ko volimo napredne moše. Na vse kripnje iščejo razpore, sovraštvo in maščevanje. To je vnebovpijoča krivica! Ti, kmet, ko pridejo državnozbornske volitve, ne poslušaj ne nuncja, ne farja, ne kaplana, če ti grozi z jezo in sovraštvom, da voliš na farško stran. Kmetič vpraša fajmoštra: Zakaj ne smem voliti »liberalca«. Ta mu razlaga, da hočejo liberalci odpraviti vero itd. To je velika hinavščina! Vera je stvar zase in vere se ne dotika nikdo, to je le njih hinavska agitacija. V državnih in deželnih zborih ne molijo pred sejo in po seji, kakor katehet s šolskimi paglavci. Same duhovnike hočejo spraviti v državni in deželni zbor, da bi zopet prišli enkrat do tiste veljave, da bi zopet vladali kmetu, ga pritiskali in tlačili. Zavedaj se, kmet, kaj delaš! Zavedaj se in voli napredne moše, tiste, ki ti jih priporoča »Primorec« in »Slovenski dom«, da ti ne bodo po hrbtih peli farški biči. Zavedaj se in proč s klerikalci od komande, sicer bo prepozno! Premisli, kmet, dokler je čas! Kje je bil tistikrat duhovnik, ko se je naš kmet boril za svobodo? Ko je naš kmet prelivaval kri za svoj obstoj? Kje je bil tistikrat, da bi trpinu pomagal? Zdaj se pa okrog kmeta hlina in ga hoče s silo prikleniti k sebi. O ne, pa se ne damo. Mi bomo zase, vi pa zase. — Kmet, ki plačuje 60 gld. starega davka brez naklad.

o Coalton Oklahama. Danes nimam poročati nič veselega, pač pa žalostno novico. Dne 6. avgusta se je napotil Slovenec Valentin Voga po meso v 20 minut oddaljeno mesnico, obenem pa je šel obiskat druge Slovence, ki so oddaljeni od tukaj kakih 30 minut. Ko je dospel k omenjenim Slovencem, so tam pili tako imenovani »čok« pivo, ki je sami varijo. Druge pijače se tukaj ne dobi, ker je cela država abstinentna. Tudi vode se ne dobi dobre, ker ni ne rek, ne potokov, ne vodnjakov, ne vodovoda, ampak so skopane nekake

jame približno 40 m dolge in 25 do 30 m široke, kamor se steka voda ob času deževja. To vodo moramo uživati, kar je posebno zdravju škodljivo. Ko dospe omenjeni k Slovencem je bila skupaj sedeča družba: Jožef in Anton Ocepek, Jožef Biatnik, Louis Vidik in trije Angleži. Ti so popivali in k njim prisede tudi Valentin Voga. Kmalu na to pa je začel Louis Vidik prepir z enim Angležem. Valentin Voga pa je omenil, naj mirujeta in naj se nikar ne prepirata, ker se lahko mirnim potom vse pogovorita. Anglež pa je rekel, da njemu ni nič mar in ako se mogoče hoče potegniti za Louis Vidika, lahko kar njemu da, kar namerava. Pri teh besedah je odprl nož z največjo hitrostjo in sunil Valentin Voga v trebuh. Prerezal mu je trebušno mrežo in tudi črevo in obenem ga je zabodel še na hrbet in v prsa. Ako bi ne bil zadet nož v rebro, bi bil šel naravnost v srce, ker bi bilo povzročilo takojšnjo smrt. Porezal ga je tudi pod pazduho in na levi roki. Tako mu je prerezal glavno krvno žilo in kite na roki. Roka bo ostala, kolikor toliko pokvarjena za delo. Drugi, ki so korajžni, da bi vruga premagali, so pri pogledu na nož v Angleževi roki zbežali kot zajci. Valentin Voga, ki se ni mogel braniti s prazno roko, se je z veliko težavo strgal Angležu in šel še kakih 4000 m daleč. Prišel je k družbeni prodajalni in se zgrudil na tla. Tam se je zbrala takoj velika množica ljudi, ki so poklicali zdravnika. Bil je že zadnji čas, da mu je zdravnik zvezal čreva in zakrpal rano kot stare hlače. Ran mu ni spral, pač pa dobro računal 50 dolarjev. Ko so mi sporočili grozno novico; sem hitel na lice mesta, kjer sem ugledal prijatelja v krvi in bledega kot zid. Bil je bolj podoben mrliču kot pa živemu bitju. Da v takem slučaju človek zgubi skoro pamet, je umevno; tudi jaz nisem vedel, kaj bi storil. Zdravnik me vpraša, ako ga poznam, kar sem mu pritrdil. Kaj pa hočemo storiti z njim ali ima kaj denarja? je spraševal. Med tem so drugi ljudje sklenili, da ga moramo poslati v bolnišnico. Na to smo ga naložili na avtomobil in se odpeljali na 3 milje oddaljeno železniško postajo. (Ena angleška milja je 20 minut.) Tam smo čakali na vlak kake 3/4 ure, nakar smo ga naložili na vlak in se odpeljali v 52 milj oddaljeno bolnišnico. Med potjo je venomer hotel piti vodo, ker ga je peklo v trebušni votlini. Ta je bila vsa napolnjena s krvjo. Ko smo dospeli na določeno mesto, nas je čakal ambulančni voz, s katerim smo se odpeljali v bolnišnico. Tu so ga drugič operirali in mu sprali kri in sešili čreva, kakor tudi druge rane. Operacijo je srečno prestal, vendar se pa ne ve, če bo srečno ozdravel, ker zdravniki so malo večji svojega poklica. Iz tega vidimo, kako nesrečno in pogubonosno je pijančevanje. Poprej najboljši delavec in povsod priljubljen bo mogoče pohabljen za vse življenje, ako bo prestal hude rane in bolečine. Obenem prosim druge slovenske liste, da bi to ponatisnili, ker ima neke na Dolenjskem starše in enega brata, za katerih naslove pa ne vem in jim za slučaj smrti ne morem poročati. — Joe Hibernik.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

s Prodaja konj. Upravna komisija c. in kr. trenske divizije št. 3 v Gradcu nanažnja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo v četrtek, dne 25. septembra t. l. ob 8. dopoldne vršila na konjskem sejmišču v Kranju licitacijska prodaja 100 odbranih vojaških konj proti gotovini in plačilu koleka ter 1% doklade od skupila za tamošnji ubožni zaklad.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljino perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 6 K 10 h; 1 kg velefinnega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najfinejši prni puh 12 K. — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-kinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako sthovitnim puhastim posteljinim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18—, K 14 70, K 17 80 in K 21—; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4 60, 6 20 in K 5 70; podpernica iz močnatnega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 80, K 14 80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 63

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustriran cenik zastoj in franko.

Lastna lovarna
ur v Sveci
1887
Zahtevajte JUBILEJNI CENIK "zastoj"
1912
Fr. Čuden, Ljubljana.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	14	1	30
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	60
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti prašičje . . .	1	80	2	00
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinkega masla . . .	2	40	0	—
1 " kuhin. margarinkega masla . . .	2	60	3	—
1 jajce . . .	—	07	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec . . .	1	—	1	35
1 golob . . .	1	—	—	60
1 raca . . .	2	20	3	—
1 gos . . .	3	60	8	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	40	—	—
100 " " " " 1 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	40	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	10	—	—
100 " " " " 5 . . .	32	50	—	—
100 " " " " 6 . . .	31	80	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	00	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	60	—	—
100 " " " " " . . .	24	00	—	—
100 " koruzne moke . . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	44	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	—	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l hižola . . .	—	36	—	—
1 " graha . . .	—	30	—	—
1 " leče . . .	—	32	—	—
1 " kaše . . .	—	26	—	—
1 " ričeta . . .	23	—	—	—
100 kg pšenice . . .	20	00	—	—
100 " rži . . .	18	50	—	—
100 " ječmena . . .	21	00	—	—
100 " ovsu . . .	25	00	—	—
100 " ajde . . .	—	—	—	—
100 " prosa belega . . .	18	50	—	—
100 " " navadnega . . .	22	60	—	—
100 " koruze . . .	6	00	—	—
100 " činkvantina . . .	—	—	—	—
100 " krompirja . . .	—	—	—	—

Lesni trg
Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.
Cena mehkeemu les 8— do 9— K.
Trg za seno slamo, in steljo.
Na trgu je bilo
voz sena 6 00 7 —
" slame 4 00 4 50
" stelje 3 50 4 —
" detelja 7 50 8 50

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 16. avgusta 1913.

Dunaj: 12, 39, 68, 70, 6.

Dvignjene v sredo, dne 20. avgusta 1913.

Brno: 76, 25, 56, 87, 15.

Gradec: 80, 64, 45, 9, 41.

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južno! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima

Moč! ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstadterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4.

Priporočljiv; za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanja jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Gospodinjite
najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega „pravega :Francka: z kavinim mlinčkom“.

In zakaj?

Ker „pravi :Franck“

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pri-datek.

imp 07/25.046

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica št. 2., lastna hiša.

Obreduje vlogé na knjižice s 4³/₄% v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsa tuja denar. Promet na leto čez 1400 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše. 6

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam

iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.